

Autorytet w wychowaniu

Praca semestralna
IGNATIANUM 2009
Sebastian Jakubiec

Należy postawić pytanie czym jest autorytet w dzisiejszym świecie. Cytując internetowe źródła, autorytet to:

W refleksji edukacyjnej przyjęto się rozumienie autorytetu jako wzoru czy swoistych przymiotów i kompetencji wychowawców, zwiększających ich możliwości oddziaływania na wychowanków, przekazywania im wiedzy, postaw, wartości i formowania określonych umiejętności. Autorytet pedagogiczny staje się koniecznym warunkiem właściwego przebiegu procesu edukacji.¹

Autorytet w pedagogice jest więc pokroju etycznego, moralnego. Charakter autorytetu wychowawcy polega nie tylko na wiedzy i mądrości, ale słuszności jego decyzji, a posłuchu wśród wychowanków. Jak czytamy dalej, autorytet może być wielopoziomowy – w jednym poziomie odnosi się do kwestii samej wiedzy, kiedy to wychowawca dzieli się tym czego sam doświadczył, tym co umie i zna z własnego toku edukacyjnego. Ten autorytet przejawia się w akceptacji (autorytet desygnowany) przez środowisko wychowanków.

Autorytet, jest jakby niedookreślony. Nie mamy wyznacznika autorytetu, nie istnieje żaden wskaźnik to cechujący. Autorytet też jest skończony – to znaczy odnosi się do konkretnej dziedziny działalności. Wychowawca w ośrodku czy szkole nie musi być autorytetem w innych dziedzinach swojej aktywności.

Z pedagogicznego punktu widzenia najbardziej pożądanym jest, oczywiście, autorytet wyzwalający i wewnętrzny.²

Co należy zaznaczyć istnieją lepsze i gorsze rodzaje autorytetów. Inne wszak jest oddziaływanie wychowawcy, który despotycznie, acz mądrze narzuca pewne założenia wychowankom, a inne w przypadku autorytetu wyzwalającego. Powoduje on wzmożenie inicjatyw własnych wychowanków,

¹ <http://pl.wikipedia.org/wiki/autorytet> , Autorytet w pedagogice

² Magdalena Błędowska, Autorytet - surowość w granicach taktu

dzięki czemu współpraca na linii wychowawca-uczeń jest w pełni i całkowicie dobrowolna, niczym współpraca, nie ma charakteru narzucenia, przymusu. Jak przytacza M. Błędowska w swoim artykule, autorytet wynika z wiedzy, wykonywanego zawodu lub też władzy.

Negatywny jest za to autorytet ujarzmiający, w którym wychowawca pragnie podporządkować sobie wychowanka, zdominować jego wybory własnymi ambicjami.

Autorytetu nie można jednak zaskarżyć sobie dając wychowankom nieograniczone wolności. Potrzebują wskaźnika tego co dobre, a nie osoby odpuszczającej w każdym ich wyborze – wychowawca wg. tego co podaje w swoim artykule za Mystakowskim autorka winien cechować się m. In. stanowczością i prawdomównością. Oczywiście to wszystko musi mieć określone granice i wspólnie ze sobą korelować z innymi cechami jakie wymieniono:

„umiejętność nawiązania kontaktu z młodzieżą, czynna sympatia (nauczyciel jako przyjaciel i doradca), poszanowanie godności ludzkiej ucznia (...) jego uczuć osobistych (...), kredyt zaufania, jakim powinniśmy obdarować młodzież (...), sprawiedliwość (...), zgodność pomiędzy słowem a postępowaniem”³

Te cechy, które cytowane za artykułem miały by charakteryzować ‘autorytet’ oczywiście nie są normą stanowiącą od razu faktu bycia autorytetem. Należy zważyć na względność samego bycia czyimś autorytetem. Sam ten fakt zależy od nikogo innego jak od samych wychowanków. Na nic były by starania wychowawcy, jeśli wzbudzali by w wychowankach irytację, nieakceptację czy podporządkowanie i brak swobody czy akceptacji osobowej. Bez poszanowania godności oraz pewnego rodzaju wolności wyborów i przekonań wychowanków autorytet stawałby się coraz bardziej ujarzmiający. Coraz mniej akceptowalny i coraz bardziej narzucający

³ Magdalena Błędowska, Autorytet - surowość w granicach taktu

schematyczność myślenia, niszcząc własne samodoskonalenie i samo działanie, oraz inicjatywy własne uczestników procesu wychowania.

Zupełnie innym autorytetem jest autorytet nauczyciela – nauczyciela, lecz nie wychowawcy. Autorytet epistemologiczny, czyli taki który wypływa z rozległej wiedzy osoby nauczyciela. Jest wynikiem jego wiedzy i umiejętności w danej dziedzinie. Inaczej jak w przypadku wychowawcy, którego autorytet kładzie głównie nacisk na wychowanie moralne, etyczne nie zaś posiadaną wiedzę przedmiotową.

Autorytet zawodowy, z tytułu prawnie zajmowanego stanowiska wyższego niż podwładny to inaczej autorytet deontyczny – jest rezultatem pełnionej funkcji służbowej, wykonywanie poleceń osoby obdarzonej takim autorytetem spotyka się z aprobatą i jest urzeczywistnieniem własnych pragnień osób podporządkowanych.⁴

Autorytet osobowościowy – wpływający z moralnego źródła przekazywanych informacji.

Osoba o takim autorytecie staje się dla innych wzorem postępowania moralnego, ze względu na cechy swego charakteru oraz działanie na rzecz innych, potrzebujących pomocy.⁵

Taki autorytet oznacza zwiększenie prestiżu danego wychowawcy, staje się bardziej lubiany niż autorytatywny i despotyczny.

Kierunek myślowy zwany antypedagogiką oparł swą myśl na totalnym odrzuceniu autorytetu i wychowania jako źródła moralnego ukierunkowania na to co dobre i właściwe. Uznają zbędność wychowania, a za ten autorytetu. Większa część specjalistów opowiada się jednak za wzmożoną potrzebą uczestnictwa autorytetu i wychowawcy w procesie ukierunkowywania młodych uczniów, wychowanków na dobre i moralnie odpowiednie kształtowanie osobowości.

⁴ J. M. Bocheński: Was ist Autorität? Einführung in die Logik der Freiburg, 1974

⁵ Tamże.

W jednym ze znalezionych tekstów, można było przeczytać:

„Według Korczaka wychowanie to ciężka i odpowiedzialna praca. „

I to należy szczególnie podkreślić. Stawanie się autorytetem, odpowiednim i uznawanym wychowawcom to długotrwały, ciężki i wymagający dużych nakładów czasowych proces, który z czasem kształtuje w wychowawcy jego dostrzegalną autorytatywność, uznawaną przez wychowanków.

Podsumowując, należy podkreślić szczególny wpływ autorytetu na wychowanie młodego wychowanka oraz szczególną ważność autorytetu moralnie czystego, uznawanego przez samych wychowanków, nie zaś narzuconego odgórnie w formie autorytarnego rządu.